

Cronica literară

Iluminările lui Ion Mureșan

Când vine vorba, ca în clipa de față, despre creația lui Ion Mureșan, a cărui receptare, din fericire, devine pe zi ce trece tot mai dedicată și atentă, eu unul nu pot să nu mă gândesc cu o undă de regret la faptul că poetul încă nu a găsit timpul de a răspunde la o întrebare pe care o formulam într-o propunere de interviu, anul trecut, privitor la poeziile sale în stare... publicistică. Cineva, în prealabil, recunosc, îmi atrăsese atenția, într-un apărte, că "Muri" risipește prin gazetele Clujului sute de "iluminări" rimbaldiene, peste care n-ar fi rău dacă m-aș uita. Ca atâția alți literatori, după revoluție, fostul profesor din provincie, care într-o vreme, după spusa regretatului Radu Săplăcan, fusese obligat, sub ochii indiferenți ai autorităților comuniste locale, să se adăpostească temporar într-o casă cu lut pe jos, și-a deschis propriul front de undă publicistică, ale cărui oscilații, trebuie spus, au mai mult însă a face cu "virginele erudite" decât cu schimbarea feței eternei și fascinantei României... După ce printr-o șansă unică mi-a căzut sub ochi un set cu câteva piese din aceste intervenții ale lui Ion Mureșan în presa locală, mi-am dat seama că autorul *Cărții de iarnă* nu are nimic din faconda și încrâncenarea gazetarului politic de tip eminescian sau camilpetrescian, să zicem, acel gazetar militant al dreptății sociale pentru care o atare meserie reprezintă ultima instanță a vieții politice. Indiferent sau inactiv ideologic, bonom și retractil ori iubitor de ceremonialuri și politețuri arlechinesc frivole, tot cam atât pe cât rămâne un neclintit prețeluitor și amator de povești și "snoave" spuse cu șart, cel puțin la prima vedere, Ion Mureșan lasă impresia că nu s-a gândit niciodată serios la faptul că vocea unui mare poet ar putea deveni "regulatorul angrenajului social". El nu are, de altminteri, vocație de adevărat promotor de idei în arena politică și nici spiritul de pristav al unui asemenea purtător de torță. "Care sunt ideile care circulă astăzi în România?", își pune și el întrebarea, nimic de zis, într-una din tabletele din setul de texte pomenite. Care e ideea pentru care merită să faci pușcărie, pentru care merită să mori sau să trăiești? Ideea crizei politice?" Conștient de puterea de înrăurire a altor foțe în viața *intra muros* a Poetului, așa cum o spune cu o uluitoare disimulație altundeva, "...De ce să iau măsuri de protecție poetică a orașului (s.n.), când, la topirea zăpezii, nu vor mai exista nici blocuri, nici magazine alimentare, nici oameni?" Cu fine bizotării culturale și anecdotice, în felul ardelenesc molcom și fantezist cu ponderație în care face gazetărie la ora de față, Ion Mureșan o face de predilecție la persoana I (chiar dacă uneori scenariul presupune și un inevitabil joc de măști), așa încât ar putea foarte bine să spună alături de Montaigne (pe care, altimineri, îl prețuiește indubitabil) "eu însumi sunt tema cărților mele".

Prin grija unui sensibil și îndatoritor prieten din Nord, un aristocrat nu numai al spiritului, dar și, *rara avis*, cu înscrisurile necesare în convenita *Arhondologie*, recent mi-a parvenit prin poștă un volum de circa 230 de pagini de *eseuri conversaționale* semnate de Ion Mureșan și publicate sub titlul *Oglinda aburită* de către Editura CHARMIDES la sfârșitul anului trecut. În mica uvertură de două pagini, prozatorul Alexandru Vlad, bun traducător din engleză și perfect însoțitor al poetului, în texte și la cafea, ne familialiază cu fizionomia și caracterul "tabletelor" prietenului său pe care le consideră, vizavi de *eseul conversațional englez* la care trimit, în primul rând, "un rezultat al coabitării poetului cu presa". Dincolo de clarificarea genului sau speciei acestui tip de eseu născut în publicistică (Virgil Nemoianu), care a devenit automat și grila de lectură pe care au mers puținii comentatorii de până acum ai cărții, culegerea de texte ar fi meritat, cred eu, un binevenit *cuvânt înainte* sau măcar o *notă asupra ediției*... Pe lângă precizarea titlului original, a numelui

publicației și a datei apariției fiecărui eseu, despre care nu avem, iacătă, nici o informație de identificare concretă, editorul s-ar fi convenit, îmi spun, să furnizeze obligatoriu câteva minime informații despre caracterul alterat sau *ne varietur* al fiecărui text reținut, cunoscându-se prea bine practicile curente de rescierire și delabrare a literei și spiritului unor edite risipite în presa cotidiană. Fără o asemenea prevedere, după ce va fi sedus în cel mai subtil mod cu puțință de primele două piese (respectiv, *Despre faptul că nu avem timp să citim* și *Cărțile la vremea zugrăvitului*), cititorul se va întreba nesmintit de ce Ion Mureșan nu rămâne la aceleași standarde până la sfârșitul cărții, preferând dimensiunile pastilei condensate amplei țesături și incrușișări de idei din incipitul ei. Personal, dacă ar fi să-mi spun părerea în legătură cu acest aspect care nu ține numai de umoarea schimăcioasă sau cheful de a scrie al autorului, n-aș ezita să consider piesele incipitului drept niște inedite pe tema mai generală a scris-cititului, special concepute și bibilite pentru *Oglinda aburită*, în timp ce, toate celelalte, culese cu grijă din noianul de paperaserii unde tehnoredactorul le-a găsit un loc, corespund, măcar ca ambitus, dacă nu și ca încordare a forțelor vital-creatoare, curiozității privirii și, dacă ținem neapărat, "obligativității dimensiunilor" unei eventuale rubrici dintr-o gazetă. De mărimi ceva mai reduse și regrupate tematic a *posteriori*, partea cea mai consistentă a eseurilor lui Ion Mureșan excelează însă prin proșpețime și o certă notă de autenticitate. Dar să o luăm cu începutul, deși, privit ca sinteză a unei experiențe scripturistice, *Despre faptul că nu avem timp să citim* fixează mai curând o concluzie.

Scris într-un spirit sprințar și în vădit acord cu ritmurile derulării existenței diurne, primul eseu (despre care se pare că deja m-am exprimat la superlativ) dezvăluie, în tainica adâncime a ideatei așternute pe hârtie, un Ion Mureșan deplin împăcat cu rosturile unei vieți care nu pare a fi altceva pentru domnia sa decât un prinos al naturii. La scara vieții interioare inefabile a artistului, Ion Mureșan reprezintă o lume care mai are încă timp de taifas și de băut cafele, de privit și de vorbit peste gard sau de ieșit la poartă ca să vadă cine mai trece pe drum... În fața prezumtivului neant la care te obligă să reflectezi, la un moment dat, petrecerea vârstei de aur, "depozitară a tuturor promisiunilor", fără sentimentul deșertăciunii ori, deopotrivă, al trufiei pe care ți-l poate întreține gândul că a sosit momentul "înstrăinării" bibliotecii, scriitorul unei astfel de lumi stă neclintit în demnitatea sa, ca un astru într-o zodie de la începutul lumii, căci i se pare de-a dreptul absurd "să credem că moartea poate întrerupe lectura". Nici vorbă! Dacă se va întâmpla să devenim cu toții oale și ulcele, vom continua – nu-i așa? – să citim măcar, dacă nu și să scriem, *cu firul de iarbă al văzului și florile auzului unui inger*, așa cum o face Marele Poet, firește! Altfel cum? Dincolo de valențele profunde ale unei atari filosofii, deși Ion Mureșan ar putea spune foarte bine că prin harul poeziei a cunoscut toate și a fost toate (*Omnia fui...*), *Oglinda aburită* nu scoate la suprafață nici măcar un *text meta* despre muza poeziei sau procesul de facere și desfacere a esențelor ei în retortele sufletului și minții poetului. Amănuntul, deosebit de grăitor, ar trebui să constituie supremul argument că, înainte de a fi un meșteșugar (*techné*) de excepție, greu de convins de cineva a-și dezvălui secretele, Ion Mureșan este un fascinant poet de adâncimi metafizice, unul care lasă uneori impresia că de-abia dacă înțelege el însuși ce se întâmplă în chilia cuvântului său (căci *je est un autre*), darămite să mai și talmăcească pe înțeles un "ce" (și "cum") misterios. Dar nu poetul ne interesează în primul rând în *Oglinda aburită*, ci eseistul și omul de spirit care desfid seriozitatea posomorâtă și scriu acum pentru plăcerea recreației...

Asemeni unui Bacon, căruia îi datorăm, nu? metoda de cunoaștere inductivă, bazată pe observație, comparație și analiză, dar poate mai ales precum unui spirit critic ca Saint-Beuve (deși nu e englez), Ion Mureșan tratează istoria curentă ca pe o mare anecdotă descifrată și desfăcută din zeci și sute de alte și alte anecdote ale lucrurilor și faptelor care ne asaltează zilnic. Parabola ingenioasă și maxima potrivită, anecdota deșteaptă sau doar incisivă, vie și pilduitoare îi dau posibilitatea eseistului nostru să divagheze și să se deplaseze cu ușurință de la un fapt la altul; să nareze și să evoce întâmplări ilustrative, pline de haz, bune de servit, boierește, de la caz la caz, ca pilde și învățături în diverse ocazii și împrejurări de viață. Dovadă că nimic nu e gratauit aici sau doar aranjat cu dichis estetic, scrise într-o limbă curată și expresivă ce mai păstrează unele ecouri arhaice și dialectale, eseurile lui Ioan Mureșan mustesc de spirit critic și autoironie, de vervă polemică și chiar, pe alocuri, de un sarcasm mușcător, repede stins într-o atitudine înțeleaptă, umanitaristă. De vreme ce însuși Dumnezeu pare a miza pe învățăturile și înțelepciunea populară ale românilor, Ion Mureșan își face socotelile că nu va greși cu nimic dacă se încumetă să-i vorbească cititorului său după un asemenea model, în ponturi, adică, împănându-și istorioarele cu destule ziceri și proverbe, ba uneori chiar și cu câte un banc reușit. N-am cercetat istoria genului și nici posibilitățile sau performanțele lui de comunicare acasă la el sau în spațiul anglofon, dar ceea ce degajă, mai înainte de orice, "istoriile" pline de anecdotele și parabolele din *eseurile conversaționale* ale lui Ion Mureșan este un mod critic realist și magic (n-am cum să-l botez altfel!) de a privi și înțelege existența. Construite și regizate minuțios, pe cât de tonice și pline de tâlc, tot pe atât de insolite, istorisirile la ale căror semnificații mai largi ne invită să reflectăm neîntârziat Ion Mureșan sunt până la urmă adevărate capodopere de spirit și subtilitate. "Într-un an, Paștele românilor s-a potrivit în aceeași zi cu Paștele ungarilor. Poporul nu înregistrează nuanțe, denumiri de religii. Tot ceea ce știu oamenii de la țară este că Paștele ungarilor pică ba cu o săptămână mai repede, ba cu o săptămână mai târziu decât cel românesc. Potriveala asta, de data asta, a făcut-o, poate, pe mama să-mi spună o poveste cu steag.

Satul Chidea este o localitate cu populație majoritar maghiară. Așa a fost întotdeauna. Trăiesc acolo și câteva familii de români. Prin 1940, după odiosul Dictat de la Viena (cum zic românii), la Chidea au intrat glorioasele armate maghiare. Cel mai gazdă ungar era Biro Arpad. El era prieten la cataramă cu cel mai gazdă român, Alexandru Lăpușan, care ținea steagul românesc la mare cinste, tot anul arborat la poartă. Glorioasele armate maghiare au purces la confiscarea steagului. Problema era ce să facă ei cu captura tricoloră. Biro Arpad s-a prezentat la comandantul trupelor și a cerut steagul, căci tocmai făcuse focul în cuptorul de copt pâine (pâine proaspătă pentru întâmpinarea noilor stăpâni), deci era o ocazie bună ca să-l ardă. A luat steagul și a dispărut cu el în direcția cuptorului.

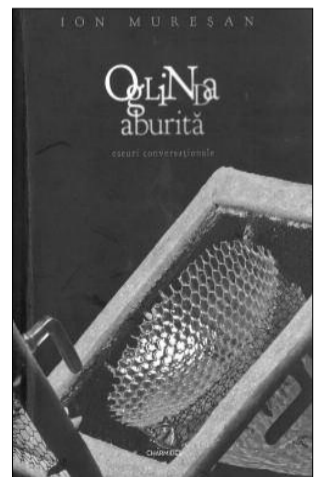
Nu mult după aceea a venit odiosul Dictat de la Trianon (cum zic ungarii). În sat au apărut glorioasele armate române. Biro Arpad l-a chemat la el pe bătrânul Lăpușanu: «Am ceva pentru tine», i-a zis. Și a ieșit în fața porții cu steagul românesc. «Doar nu ai crezut că sunt atâta de prost ca să îl ard. Am vrut doar ca să te scutesc pe tine de necazuri».

Astăzi nu mai trăiește nici bătrânul Biro, nu mai trăiește nici bătrânul Lăpușan. Dar parcă li se simte lipsa". (*Poveste cu steag*).

(continuare în pag. 27)

...Ion Mureșan este un fascinant poet de adâncimi metafizice, unul care lasă uneori impresia că de-abia dacă înțelege el însuși ce se întâmplă în chilia cuvântului său (căci je est un autre), darămite să mai și talmăcească pe înțeles un "ce" (și "cum") misterios.

ION MUREȘAN,
Oglinda aburită.
Eseuri conversaționale,
Ed. Charmides, 2013

Leonid Dragomir

Biblioteca de filosofie

Marx, profetul necredincios

Faptul că într-o țară precum România unde ideologia marxistă a fost doctrina oficială aproape o jumătate de secol nu s-au prea scris studii despre Marx în sfertul de secol scurs după căderea comunismului nu poate să nu provoace uimirea. În acest context al uitării interesate și cu siguranță interesante din punct de vedere psihanalitic, un studiu despre opera lui Karl Marx depășește contingenta intereselor subiective, atingând o necesitate obiectivă. Este cazul lucrării *Marx și religia* în care Nicolae Turcan, autor cu studii filosofice și teologice avansate, profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, născut în 1971, care a trăit deci până la vârsta majoratului în socialismul real ceaușist, propune o introducere în gândirea lui Marx din perspectivă teologică.

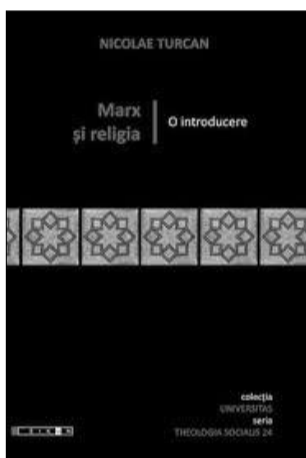
Considerat de Paul Ricoeur unul dintre maeștrii "școlii suspiciunii", alături de Nietzsche și de Freud, autorul *Capitalului* a căutat în toată opera sa să demaște iluziile conținute în creațiile spirituale: religie, filosofie, artă, morală. Ele sunt doar măști ale relațiilor de producție dintr-o anumită epocă și instrumente de dominație ale clasei conducătoare. În modernitatea capitalistă aceasta era burghezia, clasa exploatoare a proletariatului. Se știe că Marx a propăvădit ideea dispariției capitalismului și preluarea puterii de către proletariat, care va instaura o societate fără clase sociale, comunismul. Atunci nu va mai exista exploatarea omului de către om, nici alienarea cu toate formele sale, iar fericirea va fi, cum spunea ironic un autor francez, "obligatorie" pentru toți. Pentru un astfel de scop spre care tinde mișcarea dialectică a istoriei orice mijloc este permis, lupta revoluționară ducându-se în primul rând împotriva forțelor conservatoare care întârzie progresul istoric ce va conduce inevitabil la el.

Marx a considerat că avangarda acestora este religia, ea fiind principalul obstacol în realizarea mersului istoriei.

Opera sa a fost analizată în principal prin prisma teoriei economice sau a umanismului din scrierile de tinerețe. Introducerea lui Nicolae Turcan este centrată pe latura religioasă, redusă ca pondere cantitativă în ansamblul operei, "dar de o importanță capitală pentru critica marxistă la adresa capitalismului". Înveșmântată într-un jargon științific sau filosofic, gândirea lui Marx se dovedește a fi de fapt întemeierea unei noi religii secularizate, concurentă la adresa creștinismului și de aceea preluându-i deformat multe dintre temele principale. Profetia sensului inevitabil al istoriei spre fericirea comunistă, ideea omului nou, misiunea mesianică a proletariatului, revoluția ca apocalipsă ce va schimba pentru totdeauna societatea, sunt doar câteva dintre ideile religioase ale lui Marx, ce se suprapun peste cele creștine pentru a le submina. Marx a fost încă de la început - fapt demonstrabil pornind chiar de la sursele sale principale: filosofia lui Hegel ce a transformat creștinismul într-o onto-teologie, înlocuindu-l pe Dumnezeu viu cu cel conceptual deja mort și lucrarea lui Ludwig Feuerbach, *Esența creștinismului* unde Dumnezeu este conceput drept o creație a omului, prin proiecția în transcendență a calităților sale - un "revoluționar de factură religioasă" sau un "profet religios fără credință". Este atât de periculoasă această distorsionare a creștinismului dinspre transcendență spre lumea de aici? Răspunsul la această întrebare l-au dat milioanele de victime ale comunismului. Lectura teologică a operei lui Marx realizată de Nicolae Turcan, uneori aplicându-i cu subtilitate principiile propriei metode dialectice, arată că "ateismul său revoluționar" este marcat de o

violență constantă la adresa religiei. Violența, specifică chiar omului Marx se întrevide mai ales în multele expresii preluate batjocoritor din creștinism. Este ceea ce-l deosebește de Freud și de Nietzsche, și ei adversari ai creștinismului, dar la care nu întâlnim îndemnuri la ură sau crimă. Până și umanismul marxian este contaminat de violență și, de altfel, omul sfârșește în opera târzie prin a fi dizolvat în relații de producție sau înlocuit de apartenența la o clasă socială. Deci se ajunge la un antiumanism sau, cu o expresie oximoronică a autorului, la "un umanism mizantropic".

"Ce a mai rămas, astăzi din Marx?", se întreabă în final Nicolae Turcan. Unul dintre meritele cărții este de a prezenta cu onestitate valoarea criticilor lui Marx în ceea ce privește alianța suspectă realizată uneori între creștinism și puterea politică, denunțarea exploatarei generate de capitalism sau teoria, mereu valabilă, a alienării. Marx nu a greșit în privința diagnosticelor, așadar ca instrument teoretic de critică socială marxismul ar putea fi încă actual. Însă Marx s-a înșelat în tot ce a propus sau a profetizat: sfârșitul inevitabil al capitalismului și al religiei, fericirea adusă de comunism, apariția unui om nou ș.a. Constatând imensa falsificare a realității, prezentă chiar în scrierile lui Marx și, nu cum susțin unii, datorată aplicării greșite a ideilor sale, Nicolae Turcan ajunge la o concluzie teologică radicală: "purtând măștile demonului, ateismul marxian minte chiar atunci când pare a spune adevărul". În consecință, tentația, întâlnită în rândul unor tineri, a unei alianțe între teologie și marxism, precum în teologia eliberării, este periculoasă la adresa credinței. Cartea lui Nicolae Turcan vine să confirme încă o dată spusele lui Hristos cu privire la neputința de a sluji la doi stăpâni.

Florian Silișteanu

Din cana cu păsări

Dragă nașule

lui adam puslojic, de știre, de inimă și de distanță

Află despre mine că sunt așa cum numai dumneata mă mai știi

Uneori prelung ca un țipăt pe care îl pun femeile la dospit când vine Domnul la masă

să știi că din lingura lumii nu mai satură nimeni și că iernile care vin vor fi aspre de nichita, de eminescu, de radu gyr și de distanța din care tot vin poezii și taina din care au fost plămădiți

În rest ...mai nimic.

Cum e zăpada în kobișnița dar frigul ...ce curcubeau mai pune la gât?

Un dor înalt de serbia și timoc de ierburile printre care stau ascunși iepuri târzii

de vașko și radomir andric, srba și milurko, de kani și firulovici Ave

Dragă adam nașule și bunule al nostru român de sârb

Află despre mine că sunt așa cum mă știi dumneata

Mai scund uneori decât litera Â

.... mai înalt decât Ț

(1 iulie, 2014, printre țărani mei din siliștea - argeș)

SEPTUAGINTA ANNORUM

Începând cu deceniul al șaptelea din secolul trecut, revista *Argeș* s-a întâlnit frecvent, încă de la înființare (când a slujit-o ca redactor) cu Doru Moțoc.

Astăzi, dacă orașul Râmnicu-Vâlcea nu ar avea un nume, cunoscutul om de teatru vâlcean ar deveni eponimul urbei de la poalele dealului Capela. Alex Ștefănescu, invitat la cea de-a 75-a aniversare a dramaturgului, remarca prezența și în alte județe a câte unei proeminențe culturale emblematice. De dorit ar fi - zicem - ca prestigiul culturii să sporească într-atât, încât heraldica noului mileniu să se nască nu din chimirul modern al vreunui burtă-verde, ci din pudoarea rațiunii și simțirii.

Schițăm trei ipostaze ale aniversatului: creator, profesor, septuagenar.

Lui Doru Moțoc i se spune, în mod obișnuit, *Maestre!*, recunoscându-i-se astfel meritele de autor dramatic, dar și de actor, apropierea Domniei-Sale de scenă depășind net zona cochetăriei frivole și iscodind sistematic conubialitatea Thaliei. Probabil că apelativul vizează, în coerența lui logică, și statutul de poet și prozator, Doru Moțoc, pe bună dreptate, dovedindu-se și aici creator.

Criteriile de apreciere a operei lui Doru Moțoc converg către dimensiunea lirică a creației sale. Ca și când, prin destin, autorului i-ar fi fost rezervat mandatul slujirii cu obstinație a infrastructurii umane - sentimentului. Convertind în artă trăirile personale, Doru Moțoc se plasează cu seninătate sub egida celor ce mărturisesc: *Madame Bovary c'est moi!* El crede în efectul de desingurare prin sentiment și de comuniune în iubire. Pentru că un vâl de tristețe acoperă lucrurile frumoase, e necesar uneori un perdaf de iubire pe rugozitatea vieții.

În lume, în opinie curentă, profesorul pică, de regulă, în umbra creatorului. Și, cum este mai comod să preluăm realitatea *tale-quala* decât să o

poziționăm altfel, încât profesorul să iasă din umbra creatorului și să se contureze cu propria-i lumină și umbră, concedem adesea: profesorul vine după (dacă mai vine). Deși el, cel dintâi, selectează învățătura, îngrijindu-se de buna creștere a tânărului. Iar selectarea învățăturii este mai importantă decât aceea a alimentelor, pentru că din ea, avertizează Protagoras sofistul, se hrănește sufletul. Nu este oare acesta un act de creație, cu semnătura creatorului pierdută în anonimul generos? Să-l ascultăm pe Noica: „Când un tânăr crește frumos, iese parcă din strâmbătate o lume întreagă”.

Iată, din partea lui Doru Moțoc, un gest cu semnificație aleasă în educația propriei odrasle. Gest „domestic”, dar cu putere de exemplu.

Când fiul său termina opt clase, în Râmnicu-Vâlcea nu exista nici măcar o singură clasă cu profil filologic. Doru Moțoc, tatăl, dar și pedagogul (etimologic din *pais, paidos*, „copil” + *ago*, „a duce”, în limba greacă, *pedagogul* fiind, inițial, cel ce ducea copilul la „școală”), și-a înscris fiul la un liceu de filologie din Sibiu. Un gest exemplar de rezistență împotriva unei ideologii mutilante.

Septuaginta annorum, șaptezeci de ani, prețioasă vârstei patriarhilor! Dar și cifra în sine, șaptezeci, multiplu de șapte, număr simbolic ce vine din lecturi biblice, pe val mândru, savant.

Destructurând sintagma de mai sus, eliminând anii (*annorum*), determinatul, lăsăm să strălucească numărul, *septuaginta*, să se bucure de bogăția sa; vom sta atunci alături de cartea înțelepciunii, de cei șaptezeci (și doi) tâlmăcitori ai logosului divin.

Deși, poate ca ne-ar fi stat mai bine copii, jucându-ne de-a înțelepții, decât septuagenari înțelepți, jucându-ne cu anii precum copiii cu bănuții de nalbă.

PETRU APOSTOL
(el însuși septuagenar)

Timpuri trecute și nu tocmai

(urmare din p. 3)

apar la fel de ambigue precum raporturile ce le-a întreținut cu comunismul. Frânturi de adaptări și inadaptații, rupturi și reveniri, priviri aruncate departe în zare, succedate de altele fixate capricios pe detalii ale proximității. Lipsa de atenție pe care Breban o manifestă față de relicvele comunismului, cu o pondere atât de dureroasă în postcomunism, nu sugerează cumva o analogă lipsă de interes față de dramele comunismului însuși? Preferința d-sale de-a se scălda în grandioarea unor generalități, a unor abstracțiuni nelipsite de pompă, nu trădează un dispreț (poate și o subiacentă teamă) față de prezent? O ambiție crâncenă, în rază nietzscheană, care-i transpare prin toți porii, are drept obiect condiția de ... supraautor. Afișează o retorică imperativă, fără pauze, cu alură cazonă. Și o irepresibilă poftă de titluri, cum de niște jucării întârziate. Ca un fel de detensionare a ființei d-sale crispate în egocentrism, autorul **Animalelor bolnave** dă la iveală în unele clipe o vanitate copilărească. Vanitate care ar părea doar amuzantă dacă în spatele ei nu s-ar profila o remarcabilă inteligență disociativ-malițioasă, răscumpărătoare. Vorbindu-i deunăzi fostului meu coleg de facultate clujeană (nu și de an) despre o revistă în care au apărut nume dintre cele mai cunoscute ale literelor noastre, pe care le-am enumerat, d-sa m-a întrebat, aparent descumpănit: "Dar este vreunul din ei un scriitor de seamă?". Cu aceeași ocazie l-am invitat să publice un articol în revista în chestiune. "Eu nu scriu articole", a sunat răspunsul d-sale burzului. Întimplător, romancierul ținea atunci în mână un număr din revista **Contemporanul** – **ideea europeană**, în care figura... un articol propriu. Nu pot a nu mi-l aminti pe Camil Petrescu, al cărui intelect acut conviețuia identic cu o infantilă prezumție. Oare nu i-ar surîde lui Breban o asociație de felul celei ce s-a înjghebat în jurul precursorului interbelic, intitulată nu altminteri decât "Admiratorii lui N. B."? Bizareriile nu i se opresc însă aici. Admiratiile d-sale cele mai înalte, sînt, în domeniul criticii, "prietenui Eugeni" (și atât), iar în domeniul prozei, D. R. Popescu și Augustin Buzura. Buzura... Romancier cu dublă cetățenie morală în "epoca de aur", "disident", dar și laudator al dictatorului, deținând mereu o funcție în nomenclatura culturală clujeană (nu întimplător cred că n-a fost mazilit), acesta cultiva o proză ce dă explicația unui astfel de comportament. O proză avînd o cazuistică oprită mereu la jumătate, ghuită din pricina gîndului la cenzura ca atare, ca și a autocenzurii. Acordînd cititorului satisfacția unor lucruri dezagreabile stăpînirii, "șopîrle", cum li se zicea, și insatisfacția de a rămîne la acel stadiu aproximativ. Dramatizări cumînți, într-o lume de activiști și nemulțumiți, de ciocoi pe stil nou, de lași și oropsiți, lăsată-n

plata ei. O producție populară cîndva, însă care rămîne tot mai mult la stadiul unui document cu o tot mai restrînsă abilitate estetică. O interfață între o producție cu șanse de durată și una efemeră. Buzura e aidoma unui om care stă cu piciorul pe o treaptă fără a izbuti a-și trece acolo și cel de-al doilea picior. De aici provine probabil arțagul d-sale postceaușist, trufia negatoare și insultătoare pe care a vădit-o în publicistică. Acea regurgitare morală a celui care, dobîndind o înaltă funcție și devenind mînuitorul unor însemnate sume de bani, își divulgă fibra de individ "ajuns". Ca moralizator al nației, adoptă un ton arogant ce n-l avantajează defel. De reținut cariera administrativă consistentă pe care atât A. Buzura cît și E. Simion și N. Breban au început-o fără zăbavă, imediat după evenimentele din 1989. Zeii prezentului le-au fost extrem de favorabili. N-avem a face aici cu acel magnetism al puterii cunoscut din perioada comunistă? Cu o atracție mai bine-zis reciprocă, deoarece reprezentanții puterii doresc a-și constitui o aripă culturală, iar cei ai culturii poftesc în egală măsură, dacă nu în mai mare, o prezență oficială? Și astfel ajungem la alți indenegabili beneficiari ai guvernării de după 1989, Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu, Horia-Roman Patapievici. Intelighenți prodigioși, nimic de zis, la rîndul lor, dar colindînd conform vechiului tipic la curțile prezidențiale (la toate cel dintîi, următorii mai cu seamă la cea a lui Băsescu). Beoțianul Băsescu cel devenit, pe urmele supraacademicilor Nicolae și Elena Ceaușescu, nu mai puțin decît președinte de onoare al Institutului Cultural Român. Ceea ce înseamnă că eminentul Patapievici accepta a se afla sub autoritatea a doi președinți cu același nume! Un tablou vibrant memorabil: elitiștii plecîndu-și deferent frunțile speculative în fața noului bonz de stat și de partid, cel cu lectura (hai s-o admitem) a unei singure cărți literare, pe viață. Și care, după cum s-a rostit d-sa, *coram populo*, îi preferă, în locul filosofilor, pe tinichigii...

Doriți să mai indicăm și alte moravuri și năravuri ale scriitorimii? Despre provincie am mai discutat. Dar am impresia că nu strică a relua subiectul, întrucît provincia (mai ales cea "mică") se află într-o fază de ebuliție care s-ar putea să nu se oprească în curînd. Supusă centralismului ("democratic"! specific sistemului comunist, ea irumpe acum în două direcții, exprimînd frustrarea ca și tentația unei revanșe solide. Mai întîi să menționăm că provincia își dezdoaie spinarea în fața centrului de-atîtea ori limitativ, dornic a-și impune modelele, a-și fortifica standardul politic-cultural. Supușenia revistelor provinciale față de cele din Capitală era, sub comunism, fără cusur. Azi, o serie dintre ele optează pentru o dezbatere dezinvoltă a subiectelor centrale, mergînd pînă la

un polemism însuflețit. Partea negativă o reprezintă aici un exces critic, negația necugetată. Nu o dată se sare peste cal în contestarea celor ce au (ne)șansa să viețuiască în centru. Complementar, se produce o supralicitare a provincialilor, mult mai vădită acum decît în trecut, dat fiind belșugul de periodice și edituri care le fac voia tuturor condeierilor contra cost. Iluzoriul triumf al comercializării. Semnăturile celor care merită atenție apar amestecate cu cele ale veleitarilor, covîrșitoare numeric, pînă la un talmeș-balmeș descurajant. Cîte un episod iese din comun. N-am asistat oare, într-un orașel din mijlocul Ardealului, la proclamarea unui modest autor local drept un nou... Salvador Dali? Și o altă pornire, legată de cultul literaților minori: snobismul străinătății. Mai toate festivalurile literar-culturale din provincie își anină în titlatură adjectivul "internațional". Se "internaționalizează" pe bandă rulantă, chiar dacă nu-și fac apariția în desfășurarea lor decît doi-trei participanți, de regulă mediocri și ei (dacă nu unul singur), din țările megieșe. Nu mai vorbesc de edițiile bi-trilingve ale unor poetaștri. Unul din ei, înfilnit, zilele trecute, evident cu prilejul unui festival de tipul menționat, mi-a atras atenția: "Poate că nu vor fi pe placul dumneavoastră poemele mele în original, dar sînt sigur că vă vor interesa în limba franceză". Fenomenul e mai larg. Cîți autori români, mai mult ori mai puțin onorabili (aici să trecem peste clasarea lor după centru-provincie), nu-și încearcă norocul, forțînd traducerea scrisului lor peste graniță? Nici Zaharia Stancu, nici Petru Dumitriu, nici Marin Preda, nici succesorii lor, trăitori acum în țară, n-au izbutit a frînge inimile estetice ale mirificelor metropole apusene. Nu ne-a fost dat încă să avem un companion al lui Milan Kundera sau al lui Ismail Kadare. Iată cuvintele, în această privință, ale Monicăi Lovinescu: "În România, literatura se află din ce în ce mai mult pradă unei obsesii și nefastă și logică și aberantă și îndreptățită și distructivă și motivată: aceea de a se face cunoscută peste hotare. Problema aceasta – deloc simplă, în care nimeni n-are cu totul dreptate și nimeni nu greșește cu totul – este gravă pentru că face să apară la suprafață un complex de care cultura noastră se dezbarase între cele două războaie. E complexul provincial ce ne-a făcut uneori să pendulăm între un sentiment de inferioritate nejustificat și altul de superioritate neîntemeiat față de culturile cu circulație universală". Europa politic-civică e una, Europa lumii spirituale e alta. Mă tem că structurile lirice nu vor fi neapărat favorizate de stipulațiile liberei circulații a cetățenilor, mă tem că viziunile epice nu vor fi neapărat favorizate de Spațiul Schengen. Să nu amestecăm merele cu perele.

...provincia își dezdoaie spinarea în fața centrului de-atîtea ori limitativ, dornic a-și impune modelele, a-și fortifica standardul politic-cultural. Supușenia revistelor provinciale față de cele din Capitală era, sub comunism, fără cusur. Azi, o serie dintre ele optează pentru o dezbatere dezinvoltă a subiectelor centrale, mergînd pînă la un polemism însuflețit. Partea negativă o reprezintă aici un exces critic, negația necugetată.

Iluminările lui Ion Mureșan

(urmare din pag. 25)

Un număr semnificativ din istoriile morale ale lui Ion Mureșan sunt povești din universul satului; în plus, cele mai frumoase pornesc și duc la niște stări de lucruri din "satul meu", un cosmos miraculos pe care scriitorul trăitor astăzi la oraș încă îl reclamă ca fiind semnificativ pentru înțelegerea rădăcinilor și poziției sale față de lume. Legătura atât de specială și dufuză cu trecutul și cu lumea satului, ca funcție mai mult sau mai puțin evidentă a unui conservatorism reacționar ce-i este propriu modernismului lui Ion Mureșan, conferă, de altminteri, o dimensiune unică și de mare originalitate artistică astăzi scrisului acestei mari conștiințe a scrisului românesc. Foarte aproape de nivelul celor mai bune poezii ale lui Ion Mureșan, *Luminația*, ca să iau un exemplu, este o noeză de o profundă sinceritate despre viață și moarte, despre Patrie și patriotism, un text la fel de frumos ca odiseea lui Eneas plecat de la Troia, cum scrie undeva G. Călinescu, cu tată-său în cărcă și fiul său de mână. "În satele din

Transilvania, scrie Ion Mureșan, Ziua Morților are un nume frumos: Luminația. Dacă ar fi după mine, aș trece Luminația în rândul Sărbătorilor Naționale. Căci, de Luminație, cred eu, și copiii pot înțelege ce este patria, mai degrabă decît de Ziua Eroilor sau de Ziua Națională, care sunt abstracții, greu de priceput pentru mințile fragede. Dar câți adulți nu au, în fața abstracțiilor, mințile mult prea fragede?

Fără să sune găunos, de Luminație poți spune că Patria e un petic de pământ care nu-ți este indiferent. Un petic de pământ de doi metri pătrați de care îți este drag și rușine. Și, mai tarziu, îți este frică. Îți este drag pentru că te duci des să-l vezi și să spui o rugăciune în cuprinsul lui. Te duci de multe ori, dar numai cu gîndul. Îți este rușine «»Luminație, pui totul de-o parte și faci un lucru neînsemnat, un gest mărunț: cu flori și lumînări în mână urci poteca spre cimitir, cu copiii tăi alături. Îi duci și pe ei să le arăți *locul care nu este indiferent* (s.a.), pentru ca mai târziu ei să știe fără ezitare unde este. Să nu greșească, să nu li se bălbăie pașii când va fi să fie singuri. La urma urmei, ca niște copaci umblători și

ciudați și ciunțiți, ca niște copaci pe rotile – îmi vine să zic – mergem în vizită la propriile noastre rădăcini" (*Luminația*)

Știut fiind la judecata de apoi a Providenței că un poet e un om mare cu mintea de copil (a spus-o, cred, Hölderlin, *poetul vârstei de aur*), Ion Mureșan scrie când și când absolut minunat despre copiii de toate vârstele (vezi *O veste bună*) și lumea lor, ba chiar povestește cu un gen de naturalism specific acelei perioade o amintire din copilăria sa (*Copilărie cu pești și păsări*): "o întîmplare «nicicum», căreia îi rezervă, peste timp - cu o idee de un insolit enorm! -, deoarece nici după cincizeci de ani «nu se prescrie», judecata unui "tribunal de copii adunat pe un deal în jurul unui foc, pe când oile pasc în ierbarul primăverii timpurii". N-aș vrea să continui sau să mai adaug ceva la ceea ce deja am spus... Cu o ultimă observație. Scriind și rămânînd, și după cincizeci de ani, sub puterea lentilei magice a copilăriei, nivelul artistic și vârsta culturală a lui Ion Mureșan nu au nimic a face cu timpul vulgar al generației sale. Și nici scrisul!

Mariana Șenilă-Vasiliu

După regretul amar al dispariției [Tatianeii Samoilă-Șeptilici], pe mine m-ar fi interesat un singur lucru: jurnalul ei. Începuse, printre altele, să scrie niște amintiri din perioada pariziană anume pentru mine, dar n-a apucat să-și ducă intenția până la capăt.

jurnal

DESTINE

E întristător și riscant să recitești din urmă propriul jurnal. E întristător pentru că, mai întâi descoperi că memoria ți-a jucat feste, că au existat lucruri, situații și persoane de care ai uitat după două-trei decenii. Apoi, în notațiile de atunci nu te mai recunoști nici barem pe tine, de parcă ar fi vorba despre o persoană străină. Timpul a așternut peste toate o patină care, fie îmblânzește, fie acutizează cele notate în pripă. Cel mai întristător lucru este însă atunci când dai peste numele unor persoane care ți-au fost dragi, între timp dispărute, așa cum este pentru mine admirabila pictoriță Tatiana Samoilă-Șeptilici, persoană de care am fost legată sufletește, dar și profesional. Mă mândresc cu faptul că, într-o perioadă în care ea abandonase ideea de a mai face artă, am reușit nu doar să-i reaprend interesul pentru pictură, ci și că, împingând-o ușurel de la spate, am determinat-o să dea ce avea mai bun în ea. La vârsta cedărilor, când mulți sunt niște morți pe jumătate vii, ea a avut incredibila forță de a înflori și a da roade. De la o expoziție la alta evolua spectaculos, pictura îi era mai proaspătă decât oricând, expresia din ce în ce mai viguroasă. Femeia de peste 70 de ani, izolată în reclusiunea ei de la Câmpulung-Muscel, pictorița care nu mai dase nimic artei timp de aproape patru decenii, a lăsat perplex publicul și colecționarii cu arta ei de o candoare și o prospețime fără seamăn. Cât de fericită am fost când am putut să mă retrag în culise cedând locul de prezentator la vernisajele ei unui critic redutabil așa cum a fost Radu Ionescu. Cu câtă imensă bucurie i-am aplaudat, la unison cu alții, reușitele artistice! Dar au venit și zilele triste ale sfârșitului primăverii și verii lui 1987, când soții Samoilă au dispărut unul după altul la interval de cu puțin peste o lună. Cum să nu te doară sufletul când recitești întristătoarele notații făcute atunci? Cum să admiți că ai pierdut pentru totdeauna acel adorabil cuplu de inseparabili care, asemeni păsărelelor numite astfel, nu au putut trăi unul fără celălalt? În existența

28 mai 1987

Am primit un telefon prin care mi s-a anunțat moartea domnului Grigore Samoilă, soțul pictoriței Tatiana Șeptilici. Sunt rău impresionată, pentru că afecțiunea și admirația pentru ea îl cuprindea în mod firesc și pe soțul său, om blând și bun la suflet ca pâinea caldă. Mă gândesc cu groază ce se va întâmpla acum cu ea, care era total dependentă de Grigore. Aveau un menaj în care ea se răzgâia copilărește și uriașul Grigore la rândul său o răsfața. Ea nu cerea niciodată ceva pe un ton imperativ, ci pe unul rugător. Era suficient să-i rostească numele și Grigore se executa, oricare i-ar fi fost dorința. La aproape optzeci de ani aveau un comportament de adolescenți.

Grigore o iubise mult pe frumoasa fiică a stăpânei pe a cărei moșie din Basarabia tatăl său fusese administrator. A iubit-o și s-a lăsat toată viața condus de capriciile ei inocente. Indiferent ce probleme ar fi avut Tania, el era mereu prezent: Grigore îi meșterea ramele tablourilor, Grigore alerga după cartoane pentru passe-partou-uri, Grigore gătea dacă ea avea chef să picteze, Grigore spăla vasele, Grigore, uriașul cel blând și adus de spate făcea orice pentru ea fără a cârți. În lume, ea era vrăbiuța veselă și vorbărețată. Și vorbea, și vorbea cu amuzantul ei accent basarabesc de care nu se dezbăruse, și făcea haz de toate cu un umor nebun. Fără să-și dea seama, oferea adevărate spectacole. Nimic la

ea nu era contrafăcut, căutat, totul era inocent și spontan. Mut, Grigore nu o păresea nicio clipă din ochi. Chiar și la optzeci de ani, privirile sale erau doar pentru ea. Pe sine, se ștergea din fața lumii și cu toată monumentalitatea lui fizică, în prezența ei se estompa. Adus de spate, se înfunda în vreun fotoliu unde rămânea tăcut. Din când în când, atunci când apărea vreo problemă, lucrurile se inversau: vorbărețata Tania amuțea retrăgându-se strategic după cotul lui - atât de scundă era că nu-i ajungea decât până la cot - și cu o voce de copil speriat nu spunea decât atât: Grigore! Bărbatul ieșea atunci în față cu toată prestanța lui de fost magistrat și fost președinte de tribunal care inspira forță prin fizic și hotărâre prin calm, decis să-și apere Cosânzeana precum Făt-Frumos, un Făt gârbovit, cu părul cărunt și pungi sub ochii oboșiți, cu nasul cam prea mare și cărnos. După trecerea amenințării, roșie la față ca focul, ciufulită și speriată, Tania ieșea de după protectorul cot al soțului. Cu toate acestea, nu erau excluse nici furtunile conjugale. După o tornadă domestică din urmă cu un an, o conversație rapidă cum numesc eu cearta, în dorința de a-i închide lui Grigore definitiv gura, ea i-o trântise: "Și dacă vrei să știi, am cancer la sân. Știi asta de un an de zile, dar nu ți-am spus pentru că nu voiam să te supăr. Poftim, acum ți-am spus-o", a punctat ea triumfătoare măruntă-i răzbunare. Într-adevăr, avea cancer la sân, se tratase la București și făcuse ședințe de iradiere fără ca Grigore să aibă habar, el o știa plecată în vizită la o prietenă. Atâta timp cât uriașul cel bun era prin preajma ei, Taniușa nu se temea de boală, era suficient să-l strige: Grigore! și gata, se ducea și cancerul pe pustii.

Reacția ei de răutate era de fetiță prostuță care voia să încheie fără replică o discuție care probabil o depășea și pentru care nu avea argumente. Numai că dacă Tania a rezistat în fața bolii, ceva îmi spune că brusca prăbușire a lui Grigore nu a fost întâmplătoare. Sufletul își are legile lui aspre care se răzbuță asupra cărnii. Traumatizat, cu spectrul gravității bolii ei în față, ceva s-a năruit în el. Mai întâi a rămas anchilozat, iar mai apoi a fost operat de metastază pe coloana vertebrală. A aterizat pe un pat de spital alături de Cosânzeana lui, operată și ea de niște calculi biliari. Medicii, care ar fi trebuit s-o externeze pe Tania, au înțeles tragedia și i-au prelungit șederea în spital ca să rămână lângă Grigore al ei, iar rolurile s-au inversat. Deși proaspăt operată și bolnavă, a venit rândul

noastră ne intersectăm cu fel de fel de persoane și de destine, însă puține sunt cele care ne marchează viața și ne farmecă prin prezența lor. Prin inocență, candoare și vitalitate, de care nici măcar ea nu era conștientă, Tania Samoilă-Șeptilici a lăsat în memoria mea afectivă o undă luminoasă.

O prezență la polul opus din mai toate punctele de vedere, însă nu lipsită nici ea de un farmec, a fost biologul și romancierul Alexandru Filipașcu. Era o persoană incomodă pentru că asemeni unei zvârlugi nu știai cum s-o prinzi.

În funcție de situație, oferea mereu altă față, serioasă, gravă, când era vorba despre profesie, acidă când era în public, romantică atunci când scria. Nu pot afirma că l-am cunoscut, însă în puținele ocazii când l-am întâlnit am avut prilejul să-i descopăr una sau alta din laturi. Luat superficial, era ceea ce s-ar fi putut numi **bad Boy** și asta din cauză că avea o fire rebelă, de adolescent pus pe contre. După ce a citit un fragment dintr-un roman în lucru, în care scria despre tatăl său, istoricul Alexandru I. Filipașcu dispărut în una din coloniile penitenciare de la sinistrul Canal de la începutul anilor 1950, mi-a arătat o altă față, înnegurată și cu ochii înotând în lacrimi. A doua zi, a oferit al treilea chip, cea de șugubăț pus pe șotii și ziceri cu subînțeles la adresa regimului comunist, și asta în plină perioadă de delir ceaușist. Care dintre aceste fețe era adevăratul chip al lui Alexandru Filipașcu? Niciunul sau toate trei la un loc.

Recitind paginile de jurnal dedicate celor doi, Tatiana Samoilă Șeptilici și Alexandru Filipașcu, mi-am spus că e potrivit să le amintesc celor care i-au cunoscut că au existat și ei odată, mai cu seamă că în iulie se împlinesc 27 de ani de la moartea inegalabilei pictorițe care a fost Taniușa, cum îi spuneau cei apropiați.

ei să-l îngrijească și să-și încurajeze soțul. N-a durat mult, cam o lună de zile, iar peste două zile e înmormântarea.

Într-un moment de intimitate, Tania mi-a povestit cum s-a decis să se mărite cu Grigore, care îi făcea de mult timp curte. Într-o călătorie făcută în Italia dictaturii lui Mussolini, la Milano cunoscuse un tânăr ce îi făcea o curte insistentă și care nici ei nu-i dispăcea. După câteva întâlniri, singura ei întrebare era când o va săruta. "Și a fost în Piazzale...", mi-a povestit ea. Idila a luat sfârșit însă în momentul când amozul a apărut la hotelul unde locuia, cu cămașă fascistă și diagonală pe piept. Tania cea veselă și nepăsătoare s-a blocat și a refuzat să-i deschidă ușa, întrebându-se pe cine să aleagă. "Fascistul sau Grigore? Și a fost Grigore", și-a încheiat ea povestirea. Iar acum, Grigore al ei nu mai e. Ceva îmi spune că în curând un alt pumn de țărână va acoperi o nouă groapă, mai mică, una ca pentru o fetiță, care se va alătura mormântului uriașului cel bun și blând.

12 iulie 1987

Telefon de la Radu Ionescu, să-mi anunțe moartea Tatianeii Samoilă-Șeptilici. Regretă dispariția ei, dar regretă și mai mult că nu și-a reținut un tablou atunci când ea i-a oferit șansa de a alege. Se interesează dacă nu cumva sunt de vânzare două scaune care i-au plăcut și pe care, în febra lui de colecționar de chilipiruri artistice le ochise în casa soților Samoilă mai de mult. Patima îl face să uite de sentimentele de prietenie de care se bucurase din partea celor doi soți, dar mai cu seamă din partea Taniușei.

După regretul amar al dispariției, pe mine m-ar fi interesat un singur lucru: jurnalul ei. Începuse, printre altele, să scrie niște amintiri din perioada pariziană anume pentru mine, dar n-a apucat să-și ducă intenția până la capăt. Mai erau și niște caiete-jurnal în limba franceză, pe care le-a ținut până la căsătoria ei cu Grigore, dar se jena să mi le dea pentru că, zicea ea, "sunt niște lucruri erotice în ele". Cum era chestia cu însemnările ei erotice, m-am lămurit. Medicului Șaptefrați, care a tratat-o, i-a făcut cadou o lucrare în guașă. Cu rugămintea să nu desfacă tabloul din ambalaj decât după plecarea ei. Înroșindu-se din cap până în picioare și bălbâindu-se i-a explicat și motivul dorinței sale neobișnuite: "Sunt acolo niște imagini erotice".

Curioasă, am întrebat-o ce anume era atât de erotic în tabloul ei. "Erau pictate niște nuduri pe o plajă". Mi-a picat mandibula de dezamăgire: în naivitatea ei, orice nuditate însemna erotic. Ce m-ar fi interesat în jurnalul ei parizian erau însemnările despre André Lhote, maestrul său,

despre Henri Focillon, cu care studiasse Istoria Artei, despre colegii de atelier, dintre care mulți erau români, despre prietenii săi. De exemplu, despre Togo/Henri Catargi și Alexandru Cicurencu, ucenici și ei în acea perioadă cu care a păstrat legătura până la sfârșit. Zurlie cum era și cum a rămas toată viața, mă tem că asaltată de eroticul ei inocent, va fi uitat din jurnal lucrurile cele mai importante.

13 iulie 1987

M-am trezit în zori să scriu câteva rânduri la dispariția Tatianeii Samoilă Șeptilici, după care cu textul proaspăt scris și necorectat din cauza grabei, ca el să apară în revista „Argeș” pe iulie, l-am lăsat la redacție. De obicei, las textele pe colț de masă să „dospească” cam o săptămână, interval în care le recitesc și mă apuc să tai. Că la mine așa stă problema cu scrisul, mai mult tai decât scriu. Așa am făcut și în după-amiaza asta când am hăcuțit un calup doar pentru că mi se părea, din punct de vedere literar, inutil, iar ca notație prea prețios, chit că îl scrisesem cu tot sufletul și toată afecțiunea pe care am avut-o pentru Tatiana ca om, dar și ca pictoriță. Cât de puternice ar fi sentimentele pentru cineva ori pentru ceva anume, decența te obligă să păstrezi dreapta măsură. Și cu toate acestea, îmi pare puțin rău pentru textul forfecat care exprima ceea ce simțeam cu adevărat: „M-a fascinat dintotdeauna ceasul blând la care, în mod fatal, ziua pierde, când fără răzvrătiri se abandonează nopții, ceasul melancoliei și tristeților sfâșietoare preschimbate în voluptate. E ceasul fugii în sine, al coborârii în adâncul sufletului nostru. Dar, mai mult decât amurgurile primăverii ori ale toamnei, decât blânda lor melancolie sau răscolitoarea sfâșiere provocată de amurgurile ploioase, m-a impresionat amurgul vieții unui om”. Textul, nici bun, însă nici de tot prost, vorbește în realitate despre mine, despre ceea ce simt în fața propriului amurg ce-și trimite deja mesagerii. Într-o anume măsură prin înnoptarea Tatianeii, care mi-a fost atât de dragă și în care parțial mă recunoșteam, am trăit anticipat propria-mi înserare.

18 februarie 1989

Scrisoare de la prietena mea, arhitecta Eugenia Greceanu. După ce trage un perdaf cum numai ea știe să tragă, plin de revoltă și indignare la adresa celor doi istorici improvizați ai urbei Piteștilor care se tot tămăie între ei. După ce îi

face cu ou și oțet pe motiv că n-au pomenit o iotă despre studiul ei „Ansamblul urban medieval Pitești”, de care s-au folosit. Când emisia de acid sulfuric la adresa celor doi atinge cote maxime, brusc mă întrebă ce știu despre Alexandru Filipașcu în afară de faptul că bea. I-a citit „Salonul”, volum care a impresionat-o prin atmosfera creată precum și prin stilul literar.

Filipașcu e una dintre cele mai ciudate ființe boeme pe care le-am cunoscut. Și cel mai perfect ghem de contradicții întâlnit vreodată. Biolog de meserie, deci omul exactității științifice, este unul din cei mai buni cunoscători în materie de vertebrate răpitoare și capre negre. În calitate de membru al Institutului de Cercetări de pe lângă Academia Română, Filiala Cluj, ar fi trebuit să se ocupe de protecția caprelor negre. Din păcate, patima de vânător a fost la el mai puternică decât cea de protector. Până la urmă a fost prins braconând tocmai capre negre, drept care a fost dat afară din filiala de la Cluj. Gurile rele zic că n-ar fi fost pentru prima dată când bracona și că în afara caprelor negre ar mai fi braconat și lostrită, și aceea protejată prin lege.

Alexandru Filipașcu e un excelent conviv, fermecător și neconformist. Pe unde apare, lumea se adună ciopor să-l asculte. Foarte inteligent, are un exacerbant simț al umorului, făcând butadă după butadă. În cerc restrâns, dă drumul la bancuri, unul după altul, pentru a căror rostire are un har special. E o plăcere să-l asculți, mai ales dacă are parte de un auditoriu mai numeros. Atunci se desfășoară în toată splendoarea inteligenței lui vioaie presărate cu inegalabilul său umor. Numai că nu știi niciodată când vei ajunge la rândul-ți victima atacului său verbal.

Îmi aduc aminte de o seară petrecută la noi acasă. Filipașcu era într-o vervă nebună spunând banc după banc. După plecarea lui, spre stupefacția noastră, am constatat că niciunul nu avea caracter politic, lucru rar la acea vreme. Ne-am mirat, însă mirarea ne-a fost scurtă. A doua zi la masa festivă cu care se încheia sesiunea de comunicări de la Muzeul Județean, a dat drumul specialității casei cum se zice, la un speech care îți dădea senzația că stai cu fundul pe un butoi de dinamită.

- „Era, a început el, la o lună după puciul eșuat din Cehoslovacia, defilarea aceea de trupe sovietice... Mă aflam la Moscova la un congres internațional. În grupul vorbitorilor de limba franceză eram trei: un arab, un negru, hai să-i zicem senegalez, cu studii la Sorbona, și eu. Tocmai vorbea ministrul culturii, unul Eliseev. Nu știam că la sovietici era obiceiul ca după fiecare toast să închini la rândul tău în cinstea gazdelor. Mi-a venit și mie rândul. Traducătorul, unul Borisov, m-a invitat să iau cuvântul. Ce dracu să le spun? Rețineți însă, vă rog, că eram la o lună după acel zbor nereușit... Și încep:

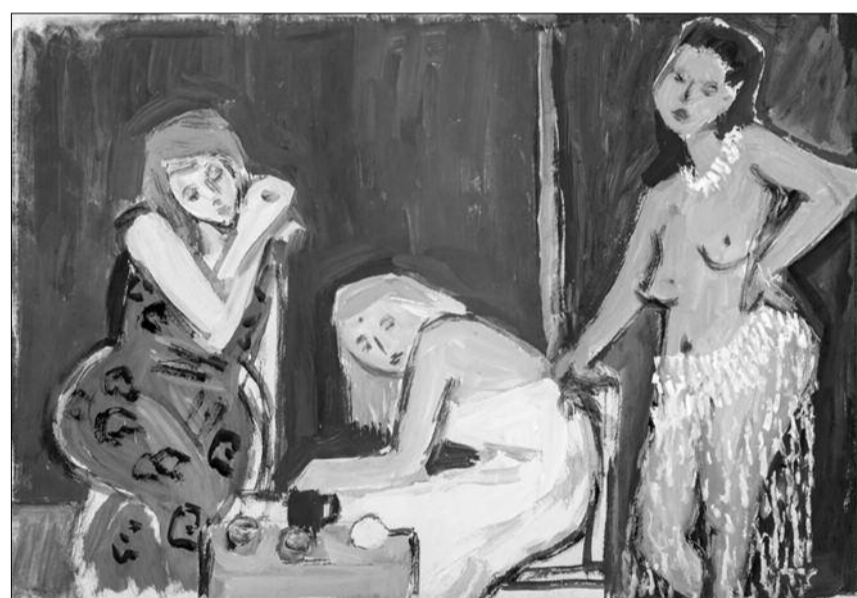
- Am fost încântat să vizitez Universitatea din Leningrad, fondată de românul Dimitrie Cantemir. De unde până la discursul lui Filipașcu lumea stătuse cu nasul în farfurie studiind melancolică cele două felii de salam, trei măslin și bucata de brânză de rigoare, mesenii au izbucnit în râs. La Kiev, a continuat Filipașcu, am vizitat cea dintâi tiparniță a dumneavoastră, înființată de românul Petru Movilă - altă porție de răsete - și l-am citit pe întâiul dumneavoastră fabulist, românul Antioh Cantemir. Traducătorul traducea și transpira, transpira și traducea. Lui Eliseev nu i-a tresărit nici măcar un mușchi pe față și a continuat să zâmbească. Când am ieșit din sală, senegalezul m-a întrebat:

- În afară de români, rușii mai au și alți oameni mari?”

Când Filipașcu și-a încheiat speech-ul, sala a aplaudat frenetic.

Pe cât de bun vorbitor era, Filipașcu era și un excelent mânuitor de condei. A scris câteva cărți în care cunoștințele de biologie erau dublate de harul stilistic, ceea ce le făcea plăcute și accesibile tuturor, indiferent de pregătire și domeniu de activitate. Nu mai țin minte cu precizie când, parcă prin 1983, Filipașcu, pe care

soțul meu îl aprecia mult ca biolog, a fost invitat pe nepusă masă la noi acasă. Las deoparte faptul că, în plină criză alimentară, având în frigider doar puii ăia amărâți cărora toată lumea le zice „frații Petreus”, i-am vârat pe aceia în cuptor, drept care, în stilul lui afurisit, Filipașcu a apreciat că de mult timp n-a mâncat atâtea... oase, că neavând țuică l-am servit tot doar cu ce aveam, un lichior rătăcit naiba știe de unde; afurisit, a adăugat că nici apă de colonie n-a mai băut de mult timp... - ce să-i faci, asta era Filipașcu! În locul obișnuitei ședințe de glume, ne-a propus să ne citească câteva capitole din romanul la care tocmai lucra. Romanul era dedicat tatălui său, istoricul Alexandru I. Filipașcu, autorul volumului „Istoria Maramureșului”, mort în condiții tragice în Valea Neagră, unul din punctele de lucru cu deținuții politici la Canal. Îmi amintesc două lucruri din cele citite care m-au impresionat: scena când mama lui primește verigheta soțului, semn că acesta a murit, și povestea unei mreane care trăiește singură în fundul unei fântâni adânci și întunecate, în fapt o alegorie a temniței în care, izolați, atâția oameni și-au pierdut viața. Dacă prima scenă era perfect surprinsă și n-aveai nimic de comentat ori de adăugat la ea, în povestea cu mreana ieșise la suprafață cercetătorul științific din el. Fără voia autorului, alegoria aliminteri expresivă se transformase într-o lecție pedantă de ichtiologie. I-am spus direct ce gândeam. Nu știu cât de bine i-a picat observația mea, însă inteligent cum era credă că a avut puterea să priceapă că pe lângă laude e necesar să primească și remarci critice. Ce s-a făcut cu acel roman, nu știu. După moartea

soțului meu am pierdut contactul cu lumea biologiei, implicit cu Filipașcu. După o vreme am aflat că s-a despărțit de prima lui soție, o ființă fină și inteligentă care lucra la Biblioteca Universitară din Cluj, pe care am cunoscut-o foarte puțin. În trecere prin Cluj am fost invitați, eu și soțul meu, să asistăm împreună, în casa Filipașcu la prima aselenizare. După alți ani, am auzit că s-ar fi căsătorit ori că ar fi în relații cu sora lui Romulus Guga. Nu am habar ce a însemnat pentru Filipașcu această relație sau căsnicie, ori ce va fi fost, știu doar că la scurt timp i-a apărut „Salonul”, un roman de mici dimensiuni cu puternică tentă autobiografică. Din 1985, de când l-am întâlnit ultima oară, nu mai știu nimic de Filipașcu, se zice doar că a început să bea din ce în ce mai mult, lucru care-l interesează doar pe el. Nu știu dacă este o realitate sau singura realitate. Că era dăruit cu har se vede din puținul publicat care era promițător. Dacă s-a pierdut, e păcat, dar cum spunea pictorul japonez Hokusai, sunt și flori care nu înfloresc. Filipașcu a dat câțiva boboci și o floare. Poate că va mai înflori ori poate va deveni sterp, pe asta însă numai el și Dumnezeu o știu.

P.S. Alexandru Filipașcu a încetat din viață în primăvara lui 2012.

Pe cât de bun vorbitor era, Filipașcu era și un excelent mânuitor de condei. A scris câteva cărți în care cunoștințele de biologie erau dublate de harul stilistic, ceea ce le făcea plăcute și accesibile tuturor, indiferent de pregătire și domeniu de activitate.

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Centrul Cultural Pitești a organizat o nouă ediție a proiectului sub genericul „Printre cărțile oamenilor de cultură argeșeni”, având-o invitată pe poeta Amalia Elena Constantinescu. Originară din Pitești, Amalia Elena Constantinescu a absolvit Liceul Teoretic Ion Barbu din localitate și

trei facultăți: Facultatea de Teologie Ortodoxă, Secția Teologie – Litere, din cadrul Universității Pitești, Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative, din cadrul Universității Pitești și Facultatea de Științe Socio-Umane, Secția Psihologie, din cadrul Universității Pitești. Este doctorand în Filologie la Școala Doctorală a Facultății de Litere, din cadrul Universității Pitești și membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Pitești. A debutat în proză în anul 1992, în ziarul „Tineretul Liber”, București, și în poezie, în anul 1993, în revista Show-Șoc, București. A publicat cartea de poezie „Timpul unei flori”, în anul 1995, volumul de versuri „Comercianții de cuvinte”, în anul 1996, cartea de poezie „Durere în Paradis”, în anul 2000, cartea de publicistică intitulată „Clipe și gânduri”, în anul 2009 și volumul de poezie „Saiury”, în anul 2013.

Despre creația literară a poetei Amalia Elena Constantinescu au făcut vorbire poetele Denisa Popescu, Allora Albulescu Șerp, Conița Lena, Dorina Mihai, scriitorii Mihail Ghițescu și Vasile Dorin Ghilencea.

În cadrul întâlnirii literare, poeta Amalia Elena Constantinescu a ținut să-și promoveze o elevă cu aptitudini artistice – Daiana Păun, în vârstă de 17 ani, pasionată de scris și desen.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” și Biserica Domnească „Sfântul Gheorghe” au organizat simpozionul cu tema „Persecuțiile împotriva creștinilor în contemporaneitate”.

Manifestarea s-a înscris în seria dezbaterilor lunare, sub genericul „Lumea Azi” și a fost susținută de preotul paroh al Bisericii Sfântul Gheorghe, Lucian Grigore, istorici și pasionați de istorie. „Deși suntem în mileniul trei, creștinii din Orient sunt încă supuși persecuțiilor pe criterii religioase”, a fost concluzia vorbitorilor, care au adus numeroase exemple în acest sens.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat lansarea cărții de versuri, cu titlul „Iubirea, grădina mea Zen”, de medicul Ovidiu Stancu. Evenimentul editorial a reunit multă lume bună a Piteștiului, incitându-i pe literați să exprime impresii pe marginea creației distinsului autor. Publicistul Nicolae Badiu, poeta Denisa Popescu, profesoara de limba și literatura română Tatiana Nica, scriitorii Marin Ioniță, Mihail Ghițescu, profesoara de filosofie Liliana Ilina, actrița Luminița Borta și bineînțeles medicul-poet Ovidiu Stancu au delectat auditoriul prin spusele lor, pline de miez. Atmosfera caldă și elevată a fost animată și de talentații elevi Leonard Nedelcu și Teodor Mondiru, care au interpretat piese la pian și la flaut.

■ Centrul Cultural Pitești și Agenția pentru Protecția Mediului Argeș au organizat simpozionul cu tema „Ridică-ți vocea, nu nivelul mării!”

La manifestarea prilejuită de Ziua Mondială a Mediului au participat specialiști în domeniu și elevi de la Liceul Tehnologic „Mihai Viteazul”. Reprezentantii APM Argeș, Marius Dumitru și Roxana Rolea au subliniat importanța acțiunilor elementare de protecție a planetei, și anume reducerea emisiilor de carbon, prin utilizarea vehiculelor cu o capacitate mare de transport, sau mersul pe jos, precum și prin consumul inteligent de alimente, în vederea micșorării cantității de deșeuri.

■ Centrul Cultural Pitești și Liga Scriitorilor din România și de Expresie Română de Pretutindeni Filiala Argeș au organizat lansarea cărții de poezie cu titlul „Prin gândurile sufletului meu”, de Bogdana Elena Simionescu. Originară din Pitești, autoarea este absolventă a Facultății de Finanțe- Contabilitate, specializarea Contabilitate și Informatică de Gestiune și are un master la specializarea Management Financiar-Bancar, la Universitatea Constantin Brâncoveanu. Tânăra scrie din pasiune, din suflet pentru suflete, așa cum îi place să spună, fiind într-o febrilă căutare a răspunsurilor la întrebările-i despre sensul vieții, care-i generează mereu alte și alte întrebări.

La evenimentul literar, care a constituit și debutul editorial al Bogdanei Elena Simionescu au participat membrii Ligii Scriitorilor din România și de Expresie Română de Pretutindeni Filiala Argeș, consilierul local Gabriela Zoană, conf.univ.dr. Mihaela Asandei, de la Universitatea Constantin Brâncoveanu, profesoara Ileana Safta de la Liceul Teoretic Ion Cantacuzino, actorul Dan Apăvăloaie de la Teatrul Metropolis din București, prieteni din Argeș și din alte colțuri din țară.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat medalionul literar-muzical, sub genericul „Plecă Lucașăru”, susținut de Grupul Vocal „Armonia”, din cadrul instituției. Manifestarea, prilejuită de împlinirea a 125 de ani de la moartea poetului Mihai Eminescu a cuprins un recital de muzică și poezie, inspirat din lirica eminesciană. Publicul format din elevi și cadre didactice de la Liceul Tehnologic „Mihai Viteazul” și Colegiul Tehnic „Dimitrie Dima” s-a delectat preț de un ceas, cu un regal cultural, în amintirea Lucașăruului poeziei românești.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat serbarea copiilor, care urmează cursul „Prietenul meu pianul”, desfășurat de profesoara Clementina Dionisie, în cadrul instituției. Micii artiști și-au delectat părinții și bunicii, cu piese interpretate individual sau la patru mâini, dovedind pe deplin utilitatea orelor de curs. La finalul spectacolului, toți copiii au primit din partea doamnei profesoare, inedite daruri simbolice: câte o partitură, o mască și ceva dulce.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat simpozionul cu tema „Motorsportul argeșean se conjugă... la trecut”. Manifestarea, prilejuită de împlinirea a 45 de ani de la primul circuit de viteză, a fost susținută de redactorul - șef al Revistei „Carpatia”, inginerul scriitor și pasionat de automobilism, Nicolae Cosmescu. Amfitrionul evenimentului a avut și invitați pe măsură, printre care s-a aflat inginerul Ionel Gârjoabă, fost pilot de curse. Împreună au depănat amintiri de pe vremea când motorsportul argeșean era... la cote înalte și au promis că vor continua dezbaterile, în domeniul preferat.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat o nouă ediție a dezbaterii filosofico-literare lunare, sub genericul „Colocviile Argeșului”. Inițiativa, cu coordonatoarea manifestării, scriitoarea Magda Grigore și-a provocat invitații cu tema „A fi, sau a nu fi”. La chemarea sa au răspuns poezii Liliana Rus, Nicolae Radu, Ion Toma Ionescu, Allora Albulescu Șerp, Claudia Dumnică, Ioana Negreanu, Liana Alecu și medicul Cristiana Ciobotea. La capitolul „Cartea care merită citită”, scriitoarea Magda Grigore le-a recomandat

invitaților săi volumul cu titlul „Începutul cuvintelor” de Ioan Lascu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat o nouă ediție a proiectului sub genericul „Printre cărțile oamenilor de cultură argeșeni”, având-o invitată pe poeta Daniela Voiculescu. Originară din Pitești, Daniela Voiculescu a absolvit Colegiul Național Liceal Zinca Golescu și este pasionată de arta condeiului, fapt pentru care, frecventează Cenaclul literar „Liviu Rebreanu” din Pitești și Cenaclul literar „Nicolae Velea” din Curtea de Argeș. Primele poeme ale autoarei au fost publicate în revista de cultură Argeș, în anul 1989, iar prima sa carte de versuri, intitulată „Anahata” vede lumina tiparului în anul 2004. În anul 2007 îi apar volumele de poezie „Nsoromma”, „Mercurul filosofal” și „Doimea materiei”, iar în anul 2008 cărțile de poezie „Zeita de turcoaz” și „Spica”. În anul 2009 publică volumele de versuri „Indigo și portocaliu” și „Orphika”, în anul 2010 cartea „Latona 1969”, în anul 2011 cartea „Umbra ploii devine Fortuna”, iar în anul 2012 volumele „Dora” și „La malul Mării Imbrium”. În proiect are cartea de poeme cu numărul 13, care va purta titlul „Yna”, dedicată Reginei Maria.

Despre poeta Daniela Voiculescu și cărțile ei au vorbit creatori și consumatori de cultură argeșeni. Atmosfera a fost animată de actorul Puiu Mărgescu, care a oferit auditoriului o inedită lectură, din poemele Danielei Voiculescu.

■ Centrul Cultural Pitești și Uniunea Artiștilor Plastici din România Filiala București au organizat expoziția de sculptură în bronz și pictură, sub genericul „Monumenta 52.90”, realizată de artiștii plastici Traian Duță și Ioana Teodora Duță, tată și fiică, din municipiul Curtea de Argeș. Originar din comuna Drăganu, județul Argeș, Traian Duță a absolvit Facultatea de Arte Decorative-Ceramică, Sticlă, Metal, din cadrul Academiei Nicolae Grigorescu București, în anul 1982, la clasa sculptorului ceramist Costel Badea. Și-a continuat activitatea artistică lucrând drept proiectant de modele creație în cadrul ARPO Curtea de Argeș, a fost profesor de desen în învățământul liceal, gimnazial și la Școala Populară de Artă Pitești. Din anul 1988 este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, între anii 1990-1994 a fost președinte al Filialei UAP Pitești, iar în prezent este membru al UAP, Filiala București.

Fiica sa, Ioana Teodora Duță este absolventă a Facultății de Arte Decorative și Design, din cadrul Universității Naționale de Arte Decorative București, secția Arte Murale și masterand la aceeași instituție.

Lucrările de sculptură ale tatălui, picturile și arta grafică realizate de fiică au fost admirate de creatorii și consumatorii de cultură piteșteni, participanți la vernisajul expoziției „Monumenta 52.90”, deschisă la parterul Centrului Cultural Pitești.

■ Centrul Cultural Pitești și Liga Scriitorilor din România și de Expresie Română de Pretutindeni, Filiala Argeș au organizat o nouă ediție a Șezătorii Literare „Carpatia”. Manifestarea a cuprins ca de fiecare dată, o lectură publică susținută de membrii ligii. Preț de mai bine de un ceas, scriitorii Ilzi Sora, Ionel Dincă, Octavian Brătan, Constantin Păun, Nic Petescu, poezii Adrian Mitroi și Bogdana Elena Simionescu și-au prezentat cele mai noi creații.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat o nouă ediție a Clubului „Cafeneaua literară”, susținută de membrii redacției revistei Cafeneaua literară, publicație lunară, editată de instituția de cultură. Directorul revistei, poetul Virgil Diaconu i-a invitat să-și citească din noile creații pe câțiva dintre colaboratorii săi. Preț de un ceas, poezii Liliana Rus, Constantin Gligore, Nicolae Ionescu, și Virgil Diaconu și-au prezentat în nota caracteristică cele mai recente lucrări.

CARMEN ELENA DUMITRACHE

Festivalul-Concurs Internațional de Creație Literară „Avangarda XXII”

25 – 27 septembrie, Bacău-Tescani, 2014

Fundația Culturală „Georgeta și Mircea Cancicov” organizează cea de-a XIII - a ediție **Festivalul-Concurs de Creație Literară „Avangarda XXII”**, manifestare care își propune descoperirea și promovarea creatorilor de poezie, proză scurtă, teatru scurt, critică literară și eseu în limba română - tineri și adulți, începători și profesioniști -, a celui mai bun debut în volum, a celor mai buni poeți consacrați, precum și a celei mai bune antologii de autor, identificarea și promovarea celor mai valoroase reviste literare și de cultură de limbă română din țară și străinătate. De asemenea, inițiativa își mai propune descoperirea și promovarea valorilor autentice băcăuane prin acordarea **Premiilor Anuale ale Fundației „Georgeta și Mircea Cancicov” pentru Literatură, Cultură, Arte, Jurnalism, Științe și Învățământ.**

Condiții de participare

La această competiție pot participa:

I. Creatori de poezie, proză scurtă, teatru și critică literară și/sau eseu în limba română din țară, Basarabia, Bucovina (Ukraina), Voivodina (Serbia), Gyula (Ungaria) și din diaspora, cu cetățenia română, a țării de rezidență sau cu dublă cetățenie, care: * nu au depășit vârsta de 35 de ani și nu au debutat editorial * au debutat editorial în perioada 2013 și nu au depășit vârsta de 47 de ani

* nu au depășit vârsta de 65 de ani (scriitori profesioniști), precum și

II. Autori de antologii (din creația unui singur sau a mai multor poeți) în limba română, din țară, Basarabia, Bucovina (Ukraina), Voivodina (Serbia) și din diaspora, apărute în 2013

III. Reviste literare și de cultură

IV. Creatori din domeniile literaturii, artelor, jurnalismului, științei și învățământului

Desfășurarea concursului

I. Concurenții care nu au depășit vârsta de 35 de ani, nu au debutat editorial și nu au primit premiul de debut în volum în edițiile anterioare vor expedia un număr de minimum:

- un grupaj de 10 poezii,

- 3 lucrări de proză însumând maxim 8 pagini,

- 1 - 2 piese de teatru scurt,

- 2 lucrări de critică literară/eseu de circa 4-5 pagini.

Lucrările vor fi editate în word, cu caracter *Times New Roman*, corp 12, la un rând și jumătate, cu diacritice.

Lucrările vor purta un *moto*, iar fișa autorilor (care va conține, în mod obligatoriu, o copie scanată a cărții de identitate, numele și prenumele, locul și data nașterii, profesia, locul de muncă, adresa exactă, numărul de telefon și de mobil și adresa de e-mail) se va introduce într-un plic închis, ce va avea același *moto* cu cel al lucrărilor.

De asemenea, concurenții vor introduce în plicul mare un CD cu **textele și fișa autorului culese în word, cu fonturi românești** (condiție eliminativă!), o copie scanată a cărții de identitate, precum și **două poze color - una bust și una în picioare**, scoase cu aparat foto digital, la rezoluție maximă.

Conținutul CD-ului va fi transmis obligatoriu și la adresa de e-mail: fundatiacanicov@yahoo.com

* Concurenții care au debutat editorial în anul 2013 și nu au depășit vârsta de 47 de ani vor trimite trei exemplare din cartea apărută, un CD cu o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie.

* Poeții consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani, vor trimite minimum trei titluri de cărți reprezentative, un CD cu o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie.

Același lucru este valabil și pentru editorii (responsabilii, îngrijitorii) antologiilor care cuprind creațiile mai multor poeți.

* Poeții profesioniști, care și-au scos o antologie din creația proprie în anul 2013, vor trimite trei exemplare din cartea respectivă, un CD cu o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie.

* Prozatorii, dramaturgii și criticii literari vor trimite o carte editată în anul 2013, în trei exemplare, un CD o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie

* Directorii (redactorii-șefi) publicațiilor literare și de cultură de limbă română, din țară și străinătate vor trimite cel puțin trei numere reprezentative apărute în cursul anului 2013, un CD cu o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie.

Toate lucrările vor fi expediate până la data de **25 iulie 2014** (data poștei), pe adresa: **Direcția Județeană pentru Cultură Bacău, Strada 9 Mai nr. 33, etaj III, C.P. 600066**, cu mențiunea: **„Pentru Festivalul-Concurs de Creație Literară Avangarda XXII”**.

Concurenții premiați vor fi, în prealabil, anunțați telefonic sau prin poșta electronică în vederea participării la festivitățile prilejuite de acest eveniment.

Manuscrisele, revistele, cărțile și CD-urile nu se înapoiază.

II. Până la data **25 iulie 2014**,

* creatorii din domeniile literaturii, științei (inclusiv monografii) și artelor vor trimite prin poștă:

**o carte de poezie editată în 2013 sau minimum două grupaje de poezie publicate în reviste literare anul trecut, un CD cu o copie scanată a cărții sau a textelor publicate și a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie bust

**o carte de proză editată în 2013 sau minimum două proze publicate în reviste literare anul trecut, un CD cu o copie scanată

a cărții sau a textelor publicate și a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie bust

**o carte de critică literară/eseu editată în 2013 sau minimum două articole publicate în reviste literare anul trecut, un CD cu o copie scanată a cărții sau a textelor publicate și a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie bust

* artiștii plastici vor depune minimum trei lucrări semnate în anul 2013, un CD cu o copie a lucrărilor și a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie bust

* dirijorii de orchestre sau coruri, soliștii vocali și instrumentiști, ansamblurile folclorice vor depune un CD cu o copie a minimum trei piese înregistrate video și prezentate la cel puțin un spectacol în anul 2013, o copie a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie bust

* jurnaliștii vor depune un CD cu minimum trei reportaje sau anchete sau interviuri, indiferent de mărimea lor, și cinci note sau știri - toate publicate în anul 2013, o copie a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie bust

* conducătorii de instituții culturale - publice sau organizații neguvernamentale sau profesioniste - vor depune un CD cu un raport al activităților desfășurate în anul 2013, însoțit cu imagini de justificare, filmate și/sau foto, o copie a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie bust

Lucrările, însoțite de un CV, vor fi trimise sau aduse la sediul Direcției Județene pentru Cultură și Patrimoniul Național Bacău și vor purta mențiunea: **„Pentru Premiile Anuale ale Fundației Culturale Cancicov”**.

PREMIILE:

Pentru prozatorii consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani:

* Premiul de Excelență „GEORGETA MIRCEA CANCICOV” pentru cea mai bună carte de proză a anului 2013

Pentru poeții consacrați, care nu au depășit vârsta de 55 de ani:

* Premiul de Excelență „GEORGE BACOVIA” pentru cea mai bună carte de poezie a anului 2013

Pentru dramaturgii consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani:

* Premiul de Excelență „ION LUCA” pentru cea mai bună carte de teatru a anului 2013

Pentru criticii literari consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani:

* Premiul de Excelență „VASILE SPORICI” pentru cea mai bună carte de critică literară a anului 2013

Pentru poeții care au debutat editorial în anul 2013 și care nu au depășit vârsta de 47 de ani:

* Premiul de Excelență pentru cea mai bună carte de debut a anului 2013

Pentru cea mai bună antologie (inclusiv de autor) de poezie a anilor 2013:

* Premiul de Excelență „GEORGE BACOVIA”

Pentru poeții care nu au debutat editorial și nu au depășit vârsta de 35 de ani:

* Premiul de debut în volum al **Editurii Fundației Culturale Cancicov** Bacău

La această categorie se vor mai acorda Premiile I, II și III, trei mențiuni, precum și premiile unor reviste literare.

Pentru cea mai bună revistă literară și de cultură a anului 2013:

* Premiul FUNDAȚIEI CULTURALE „GEORGETA și MIRCEA CANCICOV”

Pentru întreaga creație literară, Juriul va acorda:

* Premiul „OPERA OMNIA” sau PREMIUL DE EXCELENȚĂ

PREMIILE ANUALE ALE FUNDAȚIEI CULTURALE „GEORGETA și MIRCEA CANCICOV” PENTRU LITERATURĂ, CULTURĂ, ARTE, JURNALISM, ȘTIINȚE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

În vederea stimulării și promovării la nivel local, național și internațional a creatorilor băcăuani din domeniile literaturii, artelor, științei și învățământului, juriul constituit va acorda:

* Premiul pentru cea mai bună carte de poezie a anului 2013

* Premiul pentru cea mai bună carte de proză a anului 2013

* Premiul „NICU ENEA” pentru cel mai bun artist plastic al anului 2013

* Premiul de Excelență pentru cel mai bun jurnalist al anului 2013

* Premiul de Excelență pentru cel mai bun solist-vocal/instrumentist al anului 2013

* Premiul „Dr.VASILE ADĂSCĂLIȚEI” pentru cel mai bun ansamblu folcloric al anului 2013

* Premiul pentru cel mai bun management cultural al anului 2013.

Activitățile Festivalului, precum și festivitatea de decernare a premiilor vor avea loc în perioada 26 - 27 septembrie 2014.

Notă: Premiile vor fi acordate **numai persoanelor prezente la festivitatea de decernare** a acestora. În lipsa premiantului, premiul se anulează. Manuscrisele, cărțile, materialele, lucrările și revistele care nu îndeplinesc întocmai condițiile acestui **Regulament** nu vor intra în concurs. Relații suplimentare la telefon: 0334405419, mobil: 0721/861045.

E-mail: fundatiacanicov@gmail.com

Director Festival: Victor Munteanu

Premiile Uniunii Scriitorilor din România pe anul 2013

Juriul pentru decernarea Premiilor Uniunii Scriitorilor din România, alcătuit din: Livius Ciocârlie, Gabriel Coșoveanu, Dan Cristea, Daniel Cristea-Enache, Ioan Holban, Mircea Mihăieș (președinte), Nicolae Oprea, a stabilit următoarele premii pentru cărți apărute în anul 2013:

Premiul pentru Cartea de poezie
Eugen Suci, *Țeasta*, Editura Tracus Arte

Premiul pentru Cartea de proză
Gheorghe Schwartz, *Cei O Sută. Agnus Dei*, Editura Curtea Veche

Premiul pentru Cartea de teatru
Daniel Bănuțescu, *Vrei să fii prietenul lui Dumnezeu?*, Editura Charmides

Premiul pentru Cartea de eseu, critică și istorie literară
Adriana Babeți, *Amazoanele*, Editura Polirom

Premiul pentru Cartea de debut
Ștefan Baghiu, *Spre Sud, la Lăceni*, Editura Cartea Românească

George Neagoe, *Asul de pică: Ștefan Aug. Doinaș*, Editura Cartea Românească

Premiul pentru Cartea de literatură pentru copii și tineret
Passionaria Stoicescu, *Povestioare cu ploaie și soare*, Editura Carminis

Premiul pentru traduceri din literatura universală

Cristian Bejan, *Gânduri către sine însuși*, de Marcus Aurelius, Editura Humanitas

Premiul Fundației “Andrei Bantaș”, pentru traduceri din limba engleză
Iulia Gorzo, *Teatrul lui Sabbath*, de Philip Roth, Editura Polirom

Premiul Special
Ștefan Agopian, *Scriitor în comunism*, Editura Polirom

Simion Dănilă, pentru traducerea *Opere complete*, în 7 volume, de Friedrich Nietzsche, Editura Hestia

Premiul pentru categoria Literatură în limba minorităților naționale:
Vida Gábor – *Ahol az ö kelke (Unde-i sufletul său)*, roman în limba maghiară, Editura Magvető

Premiul Departamentului pentru Relații Interetnice al Guvernului, acordat pentru literatura în limba maternă a minorităților
Anna Kalianková – *Krištál'ová reika slov (Fluviul cuvintelor de cristal)*, debut/poezie în limba slovacă, Editura Ivan Kraško

Premiul Național pentru Literatură
Antoaneta Ralian

Premiile Uniunii Scriitorilor din România au fost susținute financiar de Ministerul Culturii și Secretariatul General al Guvernului – Departamentul pentru Relații Interetnice.

O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că *Argeș* nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.

Număr ilustrat cu tablouri ale Tatianei Samoilă-Șeptilici. (Din colecțiile Alexandru Mulțescu și Gabriela Toma.)

actualitate

Revista ARGES poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.
IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2013, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat poștal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel.: 0248/219976, 216348, fax: 210068. e-mail: revista_arges@yahoo.com.
Revista de cultură *Argeș* poate fi procurată în București de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN** (augustindoman@yahoo.com, http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Secretar de redacție:
SIMONA FUSARU (s_fusaru@yahoo.com, http://www.fusaru.blogspot.com).
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**

Redacția: Pitești, Casa Cărții, Centrul Cultural Pitești; http://www.centrul-cultural-pitești.ro; e-mail: revista_arges@yahoo.com tel.: 0248/216348, 219976 fax: 210068
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA
ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista ARGES răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale.
Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.